

Práce na zkrácenou pracovní dobu v SRN

Práce na zkrácenou pracovní dobu (Kurzarbeit) je účinný nástroj, který pomáhá podnikům zvládnout konjunkturální výkyvy a problémy spojené s dočasným výpadkem práce. Místo propouštění mohou zavést práci na zkrácenou pracovní dobu. Část výtěžku hradí zaměstnancům v tomto případě Spolková agentura práce (tj. *spolkový úřad práce*) formou podpory při práci na zkrácenou pracovní dobu (Kurzarbeitergeld). To pomáhá zaměstnavatelům rychle snížit mzdové náklady a zároveň udržet pracovní místa.

Kromě konjunkturálně podmíněné práce na zkrácenou pracovní dobu existují další dvě formy - tzv. sezónní práce na zkrácenou pracovní dobu (Saisonkurzarbeit), které se využívá při sezónních výpadcích především ve stavebnictví, a práce na zkrácenou pracovní dobu, které se využívá v rámci restrukturalizačních opatření podniků (tzv. Transferkurzarbeit).

Práce na zkrácenou pracovní dobu je významnou součástí opatření ke zmírnění dopadů hospodářské krize a v rámci přijatých konjunkturálních balíčků došlo k výraznému zlepšení a ztraktivnění této formy práce a ke zjednodušení podmínek pro poskytnutí podpory při práci na zkrácenou pracovní dobu. To podnikům umožňuje udržet si i přes konjunkturální propad své pracovníky a vyhnout se propouštění. Práci na zkrácenou pracovní dobu lze využít k dalšímu vzdělávání a zvyšování kvalifikace zaměstnanců, což Spolkové ministerstvo práce a sociálních věcí a Spolková agentura práce výrazně podporují.

Při zavádění práce na zkrácenou pracovní dobu mají podnikové rady spolurozhodovací právo. Ve firmách, kde podnikové rady nejsou, je nutný souhlas všech dotčených pracovníků. Podpora při práci na zkrácenou pracovní dobu může být poskytnuta tehdy, jestliže mezi zaměstnavatelem a zástupci zaměstnanců nebo mezi zaměstnavatelem a dotčeným zaměstnancem bylo dohodnuto pracovní právní zkrácení pracovní doby v podniku a dojde tím ke značnému pracovnímu výpadku a výpadku výtěžku. Pracovní doba nemusí být redukována pro všechny zaměstnance rovnoměrně.

Pro poskytnutí podpory při práci na zkrácenou pracovní dobu musí být splněny následující podmínky:

- K pracovnímu výpadku dojde z hospodářských důvodů nebo z důvodu neodvratné události.
- Pracovní výpadek je nevyhnutelný a podnik udělal vše pro to, aby ho zmírnil nebo odstranil (např. v určité míře využitím dovolené na zotavenou nebo čerpáním napracované pracovní doby (*Arbeitszeitguthaben*)).
- Pracovní výpadek je přechodné povahy a v době pobírání podpory lze v zásadě opět počítat s přechodem na běžnou pracovní dobu.
- Pracovní výpadek byl ohlášen agentuře práce.
- Po začátku pracovního výpadku zaměstnanec pokračuje v zaměstnání zakládajícím pojistnou povinnost a nedojde k propuštění.
- Pracovní výpadek musí vést minimálně u třetiny zaměstnanců k výpadku výtěžku v rozsahu minimálně 10 procent jejich hrubého měsíčního výtěžku. V rámci protikrizových opatření však došlo ke zmírnění podmínek pro poskytnutí podpory. Do konce roku 2010 se poskytuje podpora při práci na zkrácenou pracovní dobu také tehdy, jestliže je výpadkem výtěžku postižena méně než třetina zaměstnanců. Podniky, které tzv. třetinovou podmínku nespĺňují, mohou vyplácet podporu při práci na zkrácenou pracovní dobu jednotlivým zaměstnancům, u nichž dochází k výpadku výtěžku vyššímu než deset procent jejich hrubého měsíčního výtěžku. Zaměstnavatel má při ohlašování pracovního výpadku možnost se rozhodnout, zda využije prominutí třetinové podmínky, nebo bude postupovat podle původní úpravy a při splnění třetinové podmínky bude moci vyplácet podporu při práci na zkrácenou pracovní dobu i dalším zaměstnancům, kteří jsou postiženi výpadkem výtěžku ve výši 10 % nebo nižším.

Práce na zkrácenou pracovní dobu nemusí být zavedena a ohlášena pro celý podnik. Může být omezena pouze na jednotlivá oddělení. Tato otázka je ale do konce roku 2010 relevantní pouze pro podniky, které nevyužijí prominutí tzv. třetinové podmínky.

Po omezenou dobu do konce roku 2010 platí ustanovení, že konta pracovní doby nemusí jít před pobíráním podpory při práci na zkrácenou pracovní dobu do minusu.

Do konce roku 2010 rovněž platí, že přechodné změny pracovní doby provedené od 1. ledna 2008 na základě dohod k zajištění zaměstnanosti se neprojeví negativně na výši podpory při práci na zkrácenou pracovní dobu. Poskytovaná podpora se řídí mzdou vyplácenou před dohodou k zajištění zaměstnanosti.

Za pracovní dobu, která je nahrazena prací na zkrácenou pracovní dobu, se snižují příspěvky na sociální pojištění na 80 procent. Od 1. února 2009 do konce roku 2010 platí nové ustanovení, že Spolková agentura práce hradí během práce na zkrácenou pracovní dobu polovinu příspěvků na sociální pojištění. Pokud zaměstnavatelé umožní svým zaměstnancům během práce na zkrácenou pracovní dobu zvyšování kvalifikace, hradí Spolková agentura práce (na základě žádosti zaměstnavatele) příspěvky na sociální pojištění plně.

Díky úpravám předpisů, které mají být ještě schváleny, budou příspěvky na sociální pojištění za práci na zkrácenou pracovní dobu realizovanou od 1. ledna 2009 moci být od sedmého kalendářního měsíce pobírání podpory na základě žádosti plně hrazeny Spolkovou agenturou práce. Při tom budou zohledněna i období před nabytím platnosti tohoto ustanovení. Jestliže budou splněny podmínky, bude tak plná úhrada příspěvků na sociální pojištění možná od července 2009. Tato úprava by spolu s dalšími úpravami (viz níže) měla vstoupit v platnost s účinností od 1. července 2009 a bude platit na omezenou dobu do 31. prosince 2010.

Mezi novinky zavedené v rámci protikrizových opatření a platné do konce roku 2010 patří kromě již výše uvedených úprav také následující opatření:

O podporu při práci na zkrácenou pracovní dobu lze žádat bez omezení i pro agenturní (zapůjčované) pracovníky a pracovníky zaměstnané na dobu určitou.

Významně je podporováno zvyšování kvalifikace zaměstnanců během práce na zkrácenou pracovní dobu. Kromě již výše zmiňované plné úhrady příspěvků na sociální pojištění přebírá Spolková agentura práce část nákladů na další vzdělávání.

O podporu při práci na zkrácenou pracovní dobu žádá zaměstnavatel, případně zástupce podniku. Podání žádosti a poskytnutí podpory probíhá ve dvoustupňovém řízení.

- Zaměstnavatel ohlásí místní agentuře práce pracovní výpadek. Agentura práce bezodkladně rozhodne, zda jsou splněny podmínky pro poskytnutí podpory při práci na zkrácenou pracovní dobu. Zaměstnavatel vypočítá výši podpory a vyplatí ji zaměstnancům.

- Následně zaměstnavatel podá žádost o úhradu vyplacené podpory agentuře práce a ta mu poté odpovídající výdaje refunduje.

Podpora při práci na zkrácenou pracovní dobu činí v zásadě 60 procent ušlé čisté mzdy. Jestliže v domácnosti žije dítě, činí výše podpory 67 procent ušlé čisté mzdy.

Doba poskytování podpory při práci na zkrácenou pracovní dobu byla v rámci balíčku opatření ke zmírnění hospodářské krize přechodně na dobu jednoho roku prodloužena z 12 měsíců na 18 měsíců.

V květnu 2009 schválil spolkový kabinet prodloužení doby poskytování podpory na max. 24 měsíce. Toto prodloužení bude platit pro zaměstnance, jimž vznikne nárok na podporu při práci na zkrácenou pracovní dobu do 31. prosince 2009.

Jak už bylo uvedeno výše, bude Spolková agentura práce moci na základě úprav, které mají být schváleny, plně hradit příspěvky na sociální pojištění za práci na zkrácenou pracovní dobu zavedenou od 1. ledna 2009 od sedmého kalendářního měsíce pobírání podpory.

Kromě plné úhrady bude ustanoveno, že na základě žádosti zaměstnavatele nebude v případě přerušení práce na zkrácenou pracovní dobu na tři měsíce a déle během doby pobírání podpory nutné nové ohlášení pracovního výpadku u agentury práce. V těchto případech poběží doba pobírání bez přerušení po celé schválené období.

Změny mají vstoupit v platnost s účinností od 1. července 2009 a budou platit na omezenou dobu do 31. prosince 2010.

Prameny:

Einsatz für Arbeit. [cit.2009-06-02]. Dostupné z:

<http://www.einsatz-fuer-arbeit.de/sites/generator/29874/Startseite.html>

Einsatz für Arbeit. Infos für Arbeitgeber. [cit.2009-06-02]. Dostupné z:

http://www.einsatz-fuer-arbeit.de/sites/generator/29824/seitengeruest_infos_arbeitgeber.html

Einsatz für Arbeit. Infos für Arbeitnehmer. [cit.2009-06-02]. Dostupné z:

http://www.einsatz-fuer-arbeit.de/sites/generator/30094/seitengeruest_infos_arbeitnehmer.html

Der Bundesminister für Arbeit und Soziales informiert: Mit Kurzarbeit die Krise meistern.

Bonn. Bundesministerium für Arbeit und Soziales. 2009. [cit.2009-06-02]. Dostupné z: http://www.bmas.de/coremedia/generator/31218/property=pdf/a843_Flyer_kurzarbeit.pdf

Kurzarbeitergeld – Sinnvolles Instrument in der Krise. [cit.2009-06-02]. Dostupné z:

http://www.einsatz-fuer-arbeit.de/sites/generator/32234/property=pdf/kurzarbeit_sinnvolles_instrument.pdf

Einsatz für Arbeit. Informationen des Bundesministeriums für Arbeit und Soziales. [cit.2009-06-02]. Dostupné z:

http://www.einsatz-fuer-arbeit.de/sites/generator/31420/property=pdf/digitale_pressemappe_kurzarbeit.pdf

Konjunkturpaket II: Verbesserungen beim Kurzarbeitergeld. [cit.2009-06-02]. Dostupné z:

<http://www.fuer-ein-lebenswertes-land.bmas.de/sites/generator/29874/Startseite.html>

Schutzschirm für Arbeitsplätze - Kurzarbeit verlängert. [cit.2009-06-02]. Dostupné z:

<http://www.fuer-ein-lebenswertes-land.bmas.de/sites/generator/29874/Startseite.html>

Kurzarbeit verlängert. [cit.2009-06-02]. Dostupné z:

http://www.bmas.de/coremedia/generator/33352/2009_05_20_kurzarbeitergeld_verlaengert.html

Kurz zur Kurzarbeit: Warum Sie jetzt noch mehr davon profitieren. [cit.2009-06-02].

Dostupné z:

http://www.einsatz-fuer-arbeit.de/sites/generator/32512/property=pdf/kurz_fuer_kurzarbeit_info_der_ba.pdf

Hummes-Flörke, Karin. *Kurzbeitergeld*. [cit.2009-06-02]. Dostupné z: http://www.arbeitsrecht.de/arbeitsrecht/newsletter/archiv/2000/NL_025.php

Zpracoval:
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i., oddělení knihovnicko-informačních služeb

červen 2009